

Sağlık Bilimleri Yüksekokulu Öğrencilerinin Sosyal Destek ve Yalnızlık Durumlarının Değerlendirilmesi

Nurten ELKİN¹

ÖZ

Araştırma, Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ve yalnızlık düzeyleri ile ilişkili faktörleri incelemek amacıyla betimleyici olarak planlanmış ve uygulanmıştır. Araştırmaya İstanbul'da bulunan bir vakıf üniversitesinin Sağlık Bilimleri Yüksekokulu'nda okuyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 503 öğrenci dahil edilmiştir. Veriler, 08-13 Şubat 2016 tarihleri arasında öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini içeren bilgi formu, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (MSPSS) ve UCLA Yalnızlık Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma öncesinde ilgili kurumdan yazılı izin ve öğrencilerden sözel onam alınmıştır. Öğrencilerin algılanan sosyal destek toplam puan ortalaması 65.7 ± 15.4 , yalnızlık düzeyi toplam puan ortalaması 36.5 ± 8.2 'dir. Sosyal destek ile yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin ve yalnızlık düzeyi ile sosyal destek kaynakları (aile, arkadaş ve özel insan) arasındaki ilişkinin negatif yönlü olduğu saptanmıştır. Anne eğitim düzeyi ile yalnızlık arasında; öğrenim gördükleri sınıf ile de sosyal destek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmıştır ($p < 0.05$). Öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeylerinin yüksek, yalnızlık düzeylerinin düşük olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal destek; yalnızlık; öğrenci.

Examining the Level of Social Support and Loneliness of Health Science High School Students

ABSTRACT

This descriptive study was planned and applied to determine the related factors with the levels of social support and loneliness of school of health students. The universe of the study consisted of 503 students are currently studying at Health Science High School of a foundation university in Istanbul. Data were collected using a socio-demographic questionnaire, the Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS) and the UCLA Loneliness Scale between February 8 to February 13 2016. Before the study, permission was taken from the school and during the study it was taken from students. The mean MSPSS score was 65.7 ± 15.4 , the mean scores of loneliness was 36.5 ± 8.2 . It was found that there was a negative correlation relationship between the social support and loneliness levels ($p < 0.05$) and the correlation relationship between the loneliness level and social support sources (family, friends and a special person) was also found to be negative. It was identified, maternal education level with loneliness level between statistical meaningfulness and grade level with social support level between statistical meaningfulness ($p < 0.05$). It is concluded that the level MSPSS of students is high, the loneliness level of them is low.

Keywords: Social support; loneliness; student.

GİRİŞ

İnsan sosyal bir varlık olup; her yaştaki birey için sosyal ilişkiler önemlidir. Bütün insanların diğer kişilerle ilişki kurma ve etkileşimlere ihtiyacı vardır. Walker, McBride ve Vachon (1977)'a göre sosyal destek; bireylerin sosyal kimliklerini olumlu yönde etkileyen ve kişisel ilişkiler sayesinde aldıkları duygusal destek, maddi yardım ve hizmetler, aldıkları bilgi ve kurulan yeni sosyal ilişkilerdir (1). Cobb (1976), sosyal desteği; kişiyi sevildiğine değer ve önem verildiğine ve iletişim ağının bir parçası olduğuna inandıran bir bilgi olarak tanımlamıştır (2). Cassel (2001)'e göre, sosyal destek stresin yaralayıcı ve olumsuz etkisine karşı bireyi "koruyan" bir faktördür (3). Tüm bu tanımlardan yola çıkarak sosyal desteği, ihtiyaç duyduğu zaman bireye çevresindeki kişiler tarafından sağlanan maddi ve manevi yardım ve destek şeklinde tanımlamak mümkündür. Kriz ve emosyonel gerginlik durumlarında bireyler, doğal yardımcı olarak görülen

¹ İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Nurten ELKİN, nelkin@gelisim.edu.tr

Geliş Tarihi / Received: 22.03.2016 Kabul Tarihi / Accepted: 23.01.2017

aile üyeleri ve arkadaşlarına dayanma ihtiyacı duyarlar. Bu formal olmayan yardımcıların oluşturduğu destek ağı bireyin uyum süreci ve sağlığı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (4). Günümüzde, kişilerarası ilişkiler birçok nedenden dolayı bozulmakta ve yakınlıktan mahrum olan insanların sayısında hızlı bir artış gözlenmektedir. Bunun sonucu olarak ta yalnızlık bireyin yaşamını olumsuz olarak etkileyen, gün geçtikçe artan önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (5). Yalnızlık; bireyin sosyal ilişkileri ile arzuladığı sosyal ilişkileri arasındaki farklılık sonucu yaşanan hoş olmayan bir duygu durumudur (6). İnsanlar yaşları ve sosyal durumları ne olursa olsun yaşamlarının belirli dönemlerinde yalnızlık yaşayabileceği gibi bazen de diğer kişilerle birlikte olmasına rağmen yalnızlık hissedebilirler. Dolayısıyla yalnızlığın temelini yaşanan sosyal ilişkilerin yetersizliği ve bu ilişkilerden alınan doyumun düşüklüğü oluşturabilir (7,8).

Yalnızlık duygusu umutsuzluk ve mutsuzluk içerip kişiye acı veren olumsuz bir histir (9). Yalnızlık; bireyin sağlığını etkileyen olumsuz biyolojik stresörleri tetikleyen psikolojik bir süreçtir (10,11). Hawkley ve arkadaşları (2004), yalnızlığın hastalıklara zemin hazırladığını ve bunun üç temel nedeni olduğunu belirtir (12). Bunlar; bireyin sağlığını korumaya yönelik davranışlarda bulunmaması, aşırı artmış stres cevabının ortaya çıkması ve fizyolojik onarım mekanizmalarının yetersiz ya da etkisiz işlemesidir. Yalnız olan adölesan veya genç erişkin yaş grubundaki bireylerin yaşamı sürdürmek için daha az neden belirttiği, daha fazla intihar olasılığı ifade ettiği, daha umutsuz ve yalnız oldukları belirtilmektedir (13-15). Ayrıca bireyin kendi sağlığını korumaya yönelik davranışları ile yalnızlık duygusu arasında ters ilişki bulunmuştur. Başka bir deyişle sosyal destek algısının artması yalnızlık duygusunu ve bu da dolaylı olarak sağlıklı davranışlara yol açarak toplum sağlığını etkiler (16). Heinrich ve ark. 1980'lerde yalnızlık konusuna aşırı bir ilgiden sonra birden çalışmaların azaldığını, bunun da yalnızlığın, depresyon ya da anksiyetenin bir parçası gibi algılanması nedeniyle olabileceğini, oysa başlı başına bir fenomen olarak araştırılması gerektiğine dikkat çekmiştir (17). Bilinenin aksine yalnızlık ileriki yaşlardan çok ergenler ve genç yetişkinler arasında sık bir biçimde ortaya çıkmaktadır (18). Dolayısıyla üniversite öğrencileri arasında da yaygın olarak yaşandığı görülmektedir (19). Ailelerinden uzakta üniversite ortamına gelen gençlerde, bir grubun üyesi olma, bir meslek sahibi olma ve geleceğe yön verme idealleri ile yeni bir okula, yeni bir kente ve yabancı bir çevreye uyum sağlama çabaları pek çok öğrencide değişik sorunlar ortaya çıkarmakta, öğrenciler geleneksel düzene ve kendilerine yabancılaşabilmektedir (20,21).

Sosyal ilişkilerine istenilen düzeyde devam edebilmesinde, yalnızlığını giderme, çevreye uyum sağlaması ve psikolojik iyilik halini sürdürebilmesinde sosyal destek, genç için vazgeçilmez temel bir ihtiyaç özelliğini taşımaktadır (3). Bu araştırma, İstanbul'da bulunan bir vakıf üniversitesinde öğrenimlerine devam eden Sağlık Bilimleri Yüksekokulu öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ve yalnızlık düzeyleri ile ilişkili faktörleri incelemek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırmada; öğrencilerin sosyal destek ve yalnızlık durumları ile bunları etkileyen faktörlerin belirlenmesi hedeflenmiştir. Araştırmanın evrenini İstanbul'da bulunan bir vakıf üniversitesinde öğrenimlerine devam eden Sağlık Bilimleri Yüksekokulu'nun tüm bölüm ve sınıflarında okuyan toplam 1215 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada herhangi bir örneklem seçim yöntemi kullanılmadan evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiş, ancak araştırmaya katılmayı kabul etmeme, araştırmanın yapıldığı tarihlerde okula gelmeme, eksik anket doldurma vb. nedenlerle toplam 503 öğrenciye ulaşılabilmektedir (%41.39). Veriler 08.02.2016 ile 13.02.2016 tarihleri arasında öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini içeren bilgi formu, aile, arkadaş ve özel bir insanın desteği olmak üzere 3 alan ve 12 sorudan oluşan Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (Multidimensional Scale of Perceived Social Support-MSPSS) ve 20 soruluk UCLA yalnızlık ölçeği (University of California Los Angeles Loneliness Scale) kullanılarak elde edilmiştir. Anketler doldurulmadan önce çalışmanın amacı anlatılarak öğrencilerden sözlü onam alınmış ve anket formu grup halinde sınıf ortamında uygulanmıştır. Öğrenciler anket formunu yaklaşık 15-20 dakikada doldurmuşlardır.

Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından oluşturulan bilgi formu öğrencilerden yaş, cinsiyet, medeni durum, bölüm, sınıf, aile tipi ve aile yapısı, kardeş sayısı, anne ve babanın eğitim durumu, gelir durumu, akademik başarı algısı, sosyal ilişkilerden aldığı doyum ve sosyal etkinliklere katılma durumuna ilişkin bilgilerin istendiği toplam 24 sorudan oluşmaktadır.

UCLA Yalnızlık Ölçeği (University of California Los Angeles Loneliness Scale): Russel, Peplau ve Ferguson tarafından geliştirilmiştir. Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Demir (1989) tarafından yapılmıştır (22). Ölçeğin 10'u düz, 10'u ters yönde kodlanmış 20 maddeden oluşan bir ölçektir. Ölçeğin her maddesinde sosyal ilişkilerle ilgili duygu ya da düşünce belirten bir durum sunulmakta ve bireylerden bu durumu ne sıklıkta yaşadıklarını ölçek üzerinde belirtmeleri istenmektedir. Yüksek puan yalnızlığın daha yoğun yaşandığının belirtisi olarak kabul edilmektedir. Kuramsal olarak her madde için puanlar 1 ile 4 arasında değiştiği için, ölçekten alınacak puanlar en düşük 20, en yüksek 80'dir (23).

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (Multidimensional Scale of Perceived Social Support-MSPSS): Ölçek 1988'de Zimmet ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş ve bireylerin algıladıkları sosyal destek unsurlarını belirlemeye yönelik olup Türkiye'de 1995 yılında Eker ve Arkar (24) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Toplam 12 maddeden oluşan ölçek "kesinlikle hayır" ile "kesinlikle evet" arasında değişen 7 dereceli (1-7 puan), likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin aile, arkadaş, özel kişi desteğini belirlemek üzere dört maddeden oluşan üç alt ölçeği vardır. Alt ölçeklerden alınabilecek en düşük puan 4, en yüksek puan 28'dir. Ölçeğin tamamından elde edilecek en düşük puan 12, en yüksek puan 84'tür. Elde edilen puanın yüksek olması, algılanan sosyal desteğin yüksek olduğunu gösterir (25).

İstatistiksel Analiz

İlk olarak tanımlayıcı istatistikler hesaplanmıştır. Gruplar arası karşılaştırmalarda ve değişkenler arası ilişkileri incelemek için sırasıyla Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis Varyans Analizi ve Pearson Korelasyon testi kullanılmıştır. $p < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Etik Kurul Onayı: Çalışmanın yapılabilmesi için İstanbul Gelişim Üniversitesi'nden 14.12.2015 tarih ve 2015-21-2 sayılı yazı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Tablo 1. Öğrencilerin Bireysel Özelliklerinin Dağılımı (n=503)

Bireysel Özellikler	n (%)
Cinsiyet	Kadın 376 (74.8)
	Erkek 127 (25.2)
Medeni Durum	Evli 11 (2.2)
	Bekar 492 (97.8)
Bölüm	Sosyal Hizmet 88 (17.5)
	Odyoloji 84 (16.7)
	Fizyoterapi ve Reh. 81 (16.1)
	Hemşirelik 75 (14.9)
	Çocuk Gelişimi 74 (14.7)
	Beslenme ve Diyetetik 63 (12.5)
	Sağlık Kurumları İşletmeciliği 38 (7.6)
	1. sınıf 160 (31.8)
Sınıf	2. sınıf 196 (39.0)
	3. sınıf 89 (17.7)
	4. sınıf 58 (11.5)
	Çekirdek aile 381 (75.7)
Aile Tipi	Geniş aile 106 (21.1)
	Parçalanmış aile 16 (3.2)
	Aşırı Koruyucu 85 (16.9)
Aile Yapısı	İlgisiz, Kayıtsız 15 (3.0)
	Baskıcı, Otoriter 32 (6.4)
	Demokratik 50 (9.9)
	Fazlasıyla Serbest 11 (2.2)
	Güven Verici, Destekleyici 310 (61.6)
	Okuryazar değil 32 (6.4)
Annenin Eğitim Durumu	Sadece okur-yazar 23 (4.6)
	İlköğretim 177 (35.2)
	Ortaöğretim 190 (37.8)
	Üniversite 81 (16.1)
Babanın Eğitim Durumu	Okuryazar değil 3 (0.6)
	Sadece okur-yazar 19 (3.8)
	İlköğretim 138 (27.4)
	Ortaöğretim 204 (40.6)
Çocukluğunu geçirdiği yer	Yükseköğretim 139 (27.6)
	Köy 35 (7.0)
	İlçe 145 (28.8)
Gelir Düzeyi	İl 323 (64.2)
	Düşük 25 (5.0)
	Orta 347 (69.0)
	İyi 131 (26.0)

BULGULAR

Katılımcıların Demografik Özellikleri ile ilgili Bulgular
Öğrencilerin yaş ortalaması 21.75 ± 1.52 (17-28) bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin %74.8'i kadın, %97.8'i bekâr olup, %17.5'i Sosyal Hizmet bölümündedir. Katılımcıların %39'unun ikinci sınıfta öğrenim gördüğü, %75.7'sinin çekirdek aileye sahip olduğu, %61.6'nın aile yapısının güven verici ve destekleyici olduğu, %37.8'nin anne eğitim düzeyi ortaöğretim, %40.6'nın baba eğitim düzeyinin ortaöğretim olduğu, %64.2'sinin çocukluğunu ilde geçirdiği ve %69'unun gelirinin orta olduğu saptandı (Tablo 1). Katılımcıların bireysel özellikleri incelendiğinde; %42.7'nin ailesinin yanında kaldığı, %84.9'unun çalışmadığı, %67.4'ünün sosyal etkinliklere katılmadığı, %71.6'nın sigara kullanmadığı, %74.4'ünün alkol kullanmadığı, %50.1'nin akademik başarı algısının orta düzeyde olduğu, %52.9'unun arkadaş ilişkilerini orta olarak tanımladığı, %38.6'nın anneyi neşeli olarak tanımladığı, %32.0'nın babayı neşeli olarak tanımladığı, %45.1'nin sosyal ilişkilerden nadiren memnun kaldığı, ve %88.1'nin mesleğini isteyerek seçtiği bilgisine ulaşılmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Bireysel Özelliklerinin Dağılımı (devam) (n=503)

Bireysel Özellikler	n (%)
Nerede Kaldığı	Ailesinin yanında 215 (42.7)
	Yurtta 139 (27.6)
	Arkadaşları ile evde 104 (20.7)
	Diğer 45 (8.9)
Çalışma Durumu	Çalışıyor 76 (15.1)
	Çalışmıyor 427 (84.9)
Sosyal Etkinliğe Katılma Durumu	Katılıyor 164 (32.6)
	Katılmıyor 339 (67.4)
Sigara Kullanma Durumu	Kullanmıyor 360 (71.6)
	Ara sıra kullanıyor 75 (14.9)
	Her gün kullanıyor 68 (13.5)
Alkol Kullanma Durumu	Kullanmıyor 374 (74.4)
	Ara sıra kullanıyor 120 (23.9)
	Her gün kullanıyor 9 (1.8)
Akademik Başarım Tanımlama	İyi 58 (11.5)
	Orta 252 (50.1)
	Kötü 193 (38.4)
Arkadaş İlişkilerini Tanımlama	İyi 180 (35.8)
	Orta 266 (52.9)
	Kötü 57 (11.3)
Anneyi Tanımlama	Sinirli 30 (6.0)
	Neşeli 194 (38.6)
	Sakin 111 (22.1)
	Değişen 168 (33.4)
Babayı Tanımlama	Sinirli 63 (12.5)
	Neşeli 161 (32.0)
	Sakin 150 (29.8)
Sosyal İlişkilerden Memnuniyet Durumu	Değişen 129 (25.6)
	Hiç memnun değil 57 (11.3)
	Nadir memnun 227 (45.1)
	Sık sık memnun 219 (43.5)

Tablo 3. Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Alt Boyutlarından Elde Edilen Puanlara ait Tanımlayıcı İstatistikler

Ölçekler	Ortalama± Standart Sapma	Minimum-Maksimum
Sosyal Destek Toplam Puan	65.75±15.43	12-84
Özel İnsan Toplam Puan	20.59±6.58	4-28
Aile Toplam Puanı	22.66±5.23	4-28
Arkadaş Toplam Puanı	22.45±5.10	4-28

Tablo 4. Öğrencilerin Bazı Özelliklerine Göre Sosyal Destek Puan Ortalamaları

Bireysel Özellikler	n	Sıra Ort.	Test İstatistiği	P	
Cinsiyet	Kadın	376	65.90	Z=-0.33	0.730
	Erkek	127	65.29		
Öğrenim gördüğü bölüm	Hemşire	75	66.36	$\chi^2=8.90$	0.170
	Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	81	62.83		
	Beslenme ve Diyetetik	63	64.25		
	Odyoloji	84	65.85		
	Sosyal Hizmet	88	68.23		
	Sağlık Yönetimi	38	64.34		
	Çocuk Gelişimi	74	67.24		
Öğrenim gördüğü sınıf	1. sınıf	160	64.33	$\chi^2=43.63$	<0.001
	2. sınıf	196	62.51		
	3. sınıf	89	69.10		
	4. sınıf	58	75.46		
Gelir durumu	Düşük	25	65.44	$\chi^2=4.74$	0.090
	Orta	347	65.52		
	İyi	131	66.41		
Akademik başarı durumu	İyi	58	63.94	$\chi^2=5.08$	0.070
	Orta	252	67.19		
	Kötü	193	64.41		
Kaldığı yer	Ailesiyle birlikte	215	66.61	$\chi^2=2.48$	0.470
	Yurtta	139	64.07		
	Arkadaşlarıyla	104	65.61		
	Diğer	45	67.11		
En uzun yaşanılan yer	Köy	35	60.51	$\chi^2=3.07$	0.140
	İlçe	145	67.26		
	İl	323	65.63		
Sigara alışkanlığı	Yok	360	66.34	$\chi^2=2.70$	0.250
	Ara sıra	75	63.58		
	Her gün	68	65.01		
	Okuryazar değil	32	64.31		
Annenin eğitim durumu	Okuryazar	23	66.00	$\chi^2=2.33$	0.670
	İlköğretim	177	64.90		
	Ortaöğretim	190	66.64		
	Yükseköğretim	81	66.00		
Babanın eğitim durumu	Okuryazar değil	3	57.00	$\chi^2=2.58$	0.620
	Okuryazar	19	66.63		
	İlköğretim	138	64.78		
	Ortaöğretim	204	65.64		
Sosyal etkinlik durumu	Yükseköğretim	139	66.92	Z=-0.35	0.720
	Evet	164	65.82		
	Hayır	339	65.71		

Ort: Ortalama

Sosyal Destek ve Yalnızlıkla İlgili Bulgular

Katılımcıların Sosyal Destek Toplam Puan ortalaması 65.75±15.43 (12-84) bulunmuştur (Tablo 3). Katılımcıların bazı özelliklerine göre Sosyal destek puan ortalamalarına bakıldığında; kadınlarda, Çocuk Gelişimi bölümü öğrencilerinde, 4.sınıf öğrencilerinde gelir durumu düşük olanlarda, akademik başarı durumu orta olanlarda, ilçede yaşamını sürdürenlerde, sigara alışkanlığı olmayanlarda, anne eğitim düzeyi ortaöğretim olanlarda, baba eğitim düzeyi yükseköğretim olanlarda, sosyal etkinliklere katılmadığını ifade edenlerde daha yüksek bulunmuştur (Tablo 4). Bu özelliklerden öğrenim gördükleri sınıf ile sosyal destek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanırken ($p<0.05$) diğerleri ile istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 5. Yalnızlık Ölçeğinden Elde Edilen Puana ait Tanımlayıcı İstatistikler

Ölçekler	Ortalama± Standart Sapma	Minimum-Maksimum
Yalnızlık Toplam Puan	36.51±8.22	20-71

Katılımcıların yalnızlık puan ortalaması 36.51±8.22 (Min:20 Maks:71) dir. Katılımcıların bazı özelliklerine göre yalnızlık puan ortalamalarına bakıldığında; cinsiyet dağılımlarına göre değerlendirildiğinde erkeklerde; öğrenim gördükleri bölüm ve sınıfa göre Çocuk Gelişimi bölümü öğrencilerinde ve 3. sınıf öğrencilerinde; gelir durumu düşük olanlarda; akademik başarı durumu iyi olanlarda, köyde yaşamını sürdürenlerde, sigara alışkanlığı sorulduğunda ara sıra kullandığını ifade edenlerde, anne eğitim düzeyi okuryazar olmayanlarda, baba eğitim düzeyi okuryazar olmayanlarda, sosyal etkinliklere katılmadığını ifade edenlerde daha yüksek bulunmuştur (Tablo 6). Öğrencilerin anne eğitim düzeyi ile yalnızlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanırken ($p<0.05$), diğerleri ile istatistiksel anlamlılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ) ve alt gruplarının yalnızlık ile ilişkisi incelendiğinde; sosyal destek ve yalnızlık düzeyi arasında negatif korelasyon ilişkisi olduğu ($r=-0.485$, $p<0.001$) ve yalnızlık düzeyi ile sosyal destek kaynakları aile ($r=-0.461$, $p<0.001$) arkadaş ($r=-0.483$, $p<0.001$) ve özel insan ($r=-0.397$, $p<0.001$) arasında negatif korelasyon ilişkisi olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek puanları arttıkça yalnızlık puanları azalmaktadır (Tablo 7).

TARTIŞMA

Araştırmamıza katılan öğrencilerin ASDÖ toplam puan ortalamaları 65.75±15.43 olarak bulunmuştur. Yılmaz ve ark. (2008)'nin çalışmasında öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek Ölçeği toplam puan ortalamaları 66.43±13.87 olarak saptanmıştır (26). Çalışmamızda; cinsiyet ile sosyal destek puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır. Literatürde kız öğrencilerin sosyal destek ağının erkek öğrencilerden yüksek olduğu bildirilmiştir (3,27). Yılmaz ve ark. (2008)'nin çalışmasında; sosyal destek ile cinsiyet arasında istatistiksel

Tablo 6. Öğrencilerin Bazı Özelliklerine Göre Yalnızlık Puan Ortalamaları

Bireysel Özellikler	n	Sıra Ort.	Test İstatistiği	P	
Cinsiyet	Kadın	376	36.21	Z=-1.55	0.110
	Erkek	127	37.41		
Öğrenim gördüğü bölüm	Hemşire	75	35.54	$\chi^2=12.02$	0.060
	Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	81	37.74		
	Beslenme ve Diyetetik	63	36.23		
	Odyoloji	84	37.03		
	Sosyal Hizmet	88	35.82		
	Sağlık Yönetimi	38	33.73		
	Çocuk Gelişimi	74	38.04		
Öğrenim gördüğü sınıf	1. sınıf	160	36.18	$\chi^2=3.64$	0.300
	2. sınıf	196	36.61		
	3. sınıf	89	37.61		
	4. sınıf	58	35.39		
Gelir durumu	Düşük	25	39.20	$\chi^2=4.74$	0.090
	Orta	347	36.52		
	İyi	131	35.98		
Akademik başarı durumu	İyi	58	37.34	$\chi^2=3.18$	0.200
	Orta	252	35.80		
	Kötü	193	37.19		
Kaldığı yer	Ailesiyle birlikte	215	35.68	$\chi^2=5.28$	0.150
	Yurtta	139	36.84		
	Arkadaşlarıyla	104	37.71		
	Diğer	45	36.68		
En uzun yaşanılan yer	Köy	35	39.11	$\chi^2=3.57$	0.160
	İlçe	145	36.71		
	İl	323	36.14		
Sigara alışkanlığı	Yok	360	36.05	$\chi^2=5.47$	0.060
	Ara sıra	75	38.02		
	Her gün	68	37.29		
Annenin eğitim durumu	Okuryazar değil	32	40.53	$\chi^2=11.70$	0.020
	Okuryazar	23	37.86		
	İlköğretim	177	36.38		
	Ortaöğretim	190	35.66		
	Yükseköğretim	81	36.82		
Babanın eğitim durumu	Okuryazar değil	3	40.00	$\chi^2=3.75$	0.440
	Okuryazar	19	38.00		
	İlköğretim	138	36.91		
	Ortaöğretim	204	36.34		
Sosyal etkinlik durumu	Yükseköğretim	139	36.08	Z=-0.87	0.380
	Evet	164	35.91		
	Hayır	339	36.80		

Ort: Ortalama

Tablo 7. Çok boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Alt Gruplarının Yalnızlık ile İlişkisi (n=503)

Ölçekler	Özel insan toplam puan	Aile toplam puan	Arkadaş toplam puan	Sosyal destek toplam puan
Yalnızlık toplam puanı (n=503)	r=-0.397 p<0.001	r=-0.461 p<0.001	r=-0.483 p<0.001	r=-0.485 p<0.001

olarak anlamlılık saptanmamasına karşın, kız öğrencilerin sosyal destek puanlarının erkeklerinkinden daha yüksek olduğu görülmüştür (26). Çalışmamızda gelir düzeyi ile ASDÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir anlamlılık saptanmamıştır. Çakır ve Palabıyıkoglu (1997) çalışmalarında ASDÖ toplam puanları üzerinde sosyokültürel düzeyin etkili olduğunu saptamışlardır. Üst sosyokültürel düzeye sahip gençlerin her üç alt ölçekten daha fazla puan aldıkları, en yüksek puanın da aileden alındığı belirlenmiştir (4). Yıldırım (2000)'ın araştırmasında yer aldığı gibi, Hashima ve Amato (1994) çalışmalarında yoksul aile çocuklarının ana babalarından aldıkları sosyal desteğin daha düşük olduğu belirtilmektedir (28). Çalışmamızda öğrencilerin yaşadıkları en uzun yer ile ASDÖ puan ortalamaları arasında; istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır. Yılmaz ve ark.'nın (2008) çalışmasında; öğrencilerin ailelerinin ikamet ettiği yer ile sosyal destek toplam puanı arasında istatistiksel anlamlılık bulunmamasına karşın, köy/kasaba gibi küçük yerleşim merkezlerinden gelenlerin sosyal destek puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (26). Kozaklı (2006)'da yine çalışmada benzer sonuçlar elde etmiştir (3). Çalışmamızda öğrencilerin kardeş sayıları ile ASDÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır. Yapılan bir başka çalışmada da kardeş sayısının sosyal destek düzeyi üzerinde etkili olmadığı bildirilmiştir (3). Kahrman ve Polat (2003) araştırmalarında adölesanların kardeş sayılarına göre aileden algılanan sosyal destek puan ortalamalarının 2 kardeşi olanlarda en yüksek, arkadaş puan ortalamalarının ise 3 kardeşi olanlarda en yüksek olduğunu bildirmişlerdir (29). Yılmaz ve ark. (2008)'nin çalışmasında; kardeş sayısı ile ASD düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmıştır (26). 1-2 kardeşe sahip olanların ASD düzeyi daha yüksek bulunmuştur (26). Çalışmamızda öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumları ile ASDÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır. Kozaklı (2006) ile Yılmaz ve ark.'da (2008) araştırmalarında literatüre benzer sonuçlar elde etmiştir (3,26). Çalışmamızda öğrencilerin kaldıkları yer ile ASDÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır. Başka bir çalışmada barınma yeri ile sosyal destek arasında ilişki belirlenmemiştir (3). Yılmaz ve ark. (2008)'nin çalışmasında; üniversite eğitimi süresinde kalınan yerin ASD düzeylerine etkili olmadığı bulunmuştur (26). Çalışmamızda öğrencilerin sigara alışkanlıkları ile ASDÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir anlamlılık saptanmamıştır. Yılmaz ve ark. (2008)'nin çalışmasında; sigara içme durumu ile aile sosyal destek puanı ile sigara kullanma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmıştır. Sigara kullanan öğrencilerin aileden algıladıkları sosyal destek puanı düşük olarak belirlenmiştir (26). Çalışmamızda öğrencilerin eğitim gördükleri sınıf ve bölümlerle ASDÖ puan ortalamaları arasında, sadece öğrenim gördükleri sınıf ile istatistiksel bir anlamlılık tespit edilmiş ve sınıf düzeyi arttıkça sosyal destek puanlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmamızda öğrencilerin akademik başarıları ile ASDÖ puan ortalamaları arasında; istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır.

Çalışmamızda; yalnızlık puan ortalamaları 36.51 ± 8.22 olarak saptanmıştır. Yılmaz ve ark. (2008)'nin çalışmasında; yalnızlık puan ortalamaları 37.39 ± 9.85 olarak bulunmuştur. Üniversite öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada öğrencilerin yalnızlık puan ortalaması 35.73 ± 9.31 olarak belirlenmiştir (8). Arkar ve ark. (2004)'nin üniversite öğrencilerinde yaptıkları çalışmada da yalnızlık puan ortalamasının 36.16 ± 10.0 olarak bulunmuştur (27). Yapılan diğer bir çalışmada ise aile ilişkilerinin ve sosyal ilişkilerin ergenin yalnızlık düzeyinde etkili olduğu vurgulanmaktadır (30). Çalışmamızda elde edilen bulgular literatür bulgularına benzerdir. Çalışmamızda cinsiyet ile yalnızlık puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır. Yapılan bazı çalışmalarda da benzer olarak erkek ve kız öğrencilerin yalnızlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (3,13). Kutlu (2003) yetiştirme yurdunda ve ailesiyle birlikte kalan gençlerin yalnızlık düzeylerini incelediği çalışmasında, kızların yalnızlık düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğunu belirtmiştir (30). Literatürde erkek öğrencilerin kızlardan daha yalnız olduklarını belirten çalışmada mevcuttur (31). Yılmaz ve ark. (2008)'nin çalışmasında; erkek öğrencilerin kız öğrencilerden yalnızlık puanları daha yüksek bulunmuş ve cinsiyet ile yalnızlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmıştır (26). Deniz ve ark. (2005)'nin benzer yaş grubu üniversite öğrencilerinde yaptıkları çalışmalarında erkekler de ortalama yalnızlık puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (32). Çalışmamızda gelir düzeyi ile yalnızlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir anlamlılık saptanmamıştır. Yılmaz ve ark. (2008)'nin çalışmasında da gelirini giderinden düşük olarak ifade eden öğrencilerin yalnızlık düzeyleri daha yüksek bulunmasına karşın istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (26). Kılınç ve Sevim (2005)'in araştırmasında ailenin sosyoekonomik durumu ile öğrencilerin yalnızlık durumları arasında ilişki olduğu ve düşük sosyoekonomik düzeydeki okullarda okuyan öğrencilerinin kendilerini daha yalnız hissettiklerini saptadığı ifade etmiştir (5). Çalışmamızda öğrencilerin uzun süre yaşadıkları yer ile yalnızlık puan ortalamaları arasında; istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır. Yılmaz ve ark. (2008)'nin çalışmasında; öğrencilerin ailelerinin ikamet ettiği yer ile yalnızlık düzeyi toplam puanı arasında istatistiksel anlamlılık bulunmamasına karşın, köy/kasaba gibi küçük yerleşim merkezlerinden gelenlerin yalnızlık puanlarının ilden gelenlere göre daha düşük olduğu saptanmıştır (26). Kozaklı (2006) da yine çalışmasında benzer sonuçlar elde etmiştir (3). Çalışmamızda ise bunun tersi olarak köyde yaşayanların yalnızlık puan ortalamaları, ilçe ve ilde yaşayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Çalışmamızda öğrencilerin kardeş sayıları ile yalnızlık puan ortalamaları arasında; istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır. Kılınç ve Sevim (2005), çalışmasında literatürde kardeş sayısı çok olan öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin az kardeşlilerden daha yüksek olduğunu, bazı çalışmalarda ise kardeş sayısının yalnızlık düzeyi üzerinde etkisinin olmadığını belirtildiğini ifade etmiştir (5). Yılmaz ve ark. (2008)'nin çalışmasında; kardeş sayısı

ile yalnızlık düzeyi arasında istatistiksel anlamlılık saptanmamıştır (26).

Çalışmamızda öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumları ile yalnızlık puan ortalamaları arasında sadece anne eğitim düzeyi ile yalnızlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmış ve annesi okuryazar olmayanların yalnızlık puan ortalaması daha yüksek bulunmuş, bunun dışında istatistiksel bir anlamlılık saptanmamıştır. Kılınç ve Sevim (2005) çalışmasında, literatürde annenin eğitim düzeyi yükseldikçe yalnızlık düzeyinin daha düşük olduğunu, babanın eğitim düzeyinin ise yalnızlığı etkilemediğini gösterildiğini bildirmiştir (5). Kozaklı (2006) ile Yılmaz ve ark. (2008)'da araştırmalarında; literatüre benzer sonuçlar elde etmiştir (3,26).

Çalışmamızda öğrencilerin kaldıkları yer ile yalnızlık puan ortalamaları arasında; istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır. Aral ve ark. (2006)'nin çalışmasında; yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin yalnızlık puan ortalamalarının yetiştirme yurdunda kalmayan ergenlerden daha yüksek olduğu bildirilmiştir (33). Başka bir çalışmada barınma yeri ile sosyal destek ve yalnızlık düzeyi arasında ilişki belirlenmemiştir (3). Yılmaz ve ark. (2008)'nin çalışmasında; üniversite eğitimi süresinde kalınan yerin yalnızlık düzeylerine etkili olmadığı bulunmuştur (26).

Çalışmamızda öğrencilerin sigara alışkanlıkları ile yalnızlık puan ortalamaları istatistiksel olarak bir anlamlılık saptanmamıştır. Baran ve Bulut (2008) araştırmalarında gençlerin sigara kullanma durumu ile yalnızlık puanları arasında istatistiksel anlamlılık saptanmamışlardır (34). Yılmaz ve ark. (2008)'nin çalışmasında; sigara içme durumu ile yalnızlık düzeyi arasında istatistiksel anlamlılık bulunmamıştır (26). Lauder ve ark. (2006)'nin Avustralya'da 1289 erişkin üzerinde yaptıkları çalışmada yalnız bireylerin daha çok sigara içtiğini, vücut kitle indekslerinin daha yüksek olduğunu, daha kilolu ya da obez olduklarını ve bunları değiştirmek için çaba göstermeye de daha az istekli olduklarını göstermişlerdir (35).

Çalışmamızda öğrencilerin eğitim gördükleri sınıf ve bölümlerle yalnızlık puan ortalamaları arasında; sadece öğrenim gördükleri sınıf ile istatistiksel bir anlamlılık tespit edilmiştir. Buluş (1997) çalışmasında, yalnızlık düzeyinin birinci sınıf öğrencilerinde diğerlerine oranla daha yüksek olduğunu ve son sınıfa doğru gidildikçe bu düzeyin düştüğünü göstermiş fakat çalışmada sınıflar ile yalnızlık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (8). Karaoğlu ve ark. (2009)'nin üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada da öğrencilerin üniversitede geçirdikleri sürenin yani okulda okudukları sınıf düzeyinin yalnızlık düzeyi ile bağlantılı olmadığını saptamışlardır (9). Seçim ve ark. (2014)'ı da Üniversite öğrencilerinde yaptıkları çalışmada okudukları bölümün yalnızlık puan ortalamalarını anlamlı şekilde etkilediği sonucuna varmışlardır (36). Çalışmamızda öğrencilerin akademik başarıları ile yalnızlık puan ortalamaları arasında; istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır. Halamandaris ve ark. (1999)'nin yaptıkları çalışmada yalnızlık ile üniversitedeki akademik performans arasında bağlantı bulunamışlardır (37). Çalışmamızda bağımlı değişkenler

olan sosyal destek ve yalnızlık düzeyi arasında negatif korelasyon ilişkisi olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin ASD puanları arttıkça yalnızlık puanları azalmaktadır. Yılmaz ve ark. (2008)'nin çalışmasında da çalışmamıza benzer olarak; yalnızlık ve sosyal destek arasında negatif bir ilişki bulunmuştur (26). Bu bulgunun yapılan diğer araştırma bulguları ile tutarlılık gösterdiği görülmektedir (3,27,38,39).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamızda sonuç olarak; öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeylerinin yüksek, yalnızlık düzeylerinin düşük olduğu, algılanan sosyal destek düzeyi arttıkça yalnızlık düzeylerinin azaldığı saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin sosyal destek ve yalnızlık durumları ve bunları etkileyen sosyodemografik ve bireysel faktörler incelendiğinde sadece anne eğitim düzeyi ile yalnızlık arasında; ve öğrenim gördükleri sınıf ile sosyal destek düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmıştır.

Sonuçlar çalışmanın yapıldığı Üniversite için sınırlı olup tüm topluma genellenemez fakat yalnızlık prevalansının yüksek olması sebep olabileceği hastalık riskleri düşünüldüğünde, özellikle eğitimleri sonunda sağlık hizmeti verecek meslek mensuplarının yetiştirildiği bu bölüm için anlamlıdır.

Bu nedenle eğitim gören öğrencilerin aileleri ve eğitimcileri için yönlendirici nitelikte olup, derslerde ekip çalışmalarına, ders dışında sosyal faaliyetlere yönlendirerek gençlerin sosyalleşmelerine destek vermeli, arkadaşlıklarını geliştirmeleri sağlanmalı, sosyal ilişkileri yetersiz olan öğrencilerin psikolojik danışmanlık hizmeti almaları için yönlendirilmelidir. Sağlık hizmeti verecek bireyleri yetiştiren bu bölüm için özellikle öğrenciler üzerinde bu çalışmanın yapılmasının anlamlı olduğu ve alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Öğrencilerin, algılanan sosyal destek düzeyleri ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek için farklı fakülte ve yüksekokullardan daha geniş bir örneklem grubu ile çalışılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Özbesler C. Çocukluk Çağı Lösemileri ve Sosyal Destek Sistemlerinin Aile İşlevlerine Etkisi [Doktora Tezi]. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2001.
2. Köse E. Liseli Ergenlerde Kişilik ve Sosyal Desteğin Yalnızlığa Olan Etkisinin İncelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2006.
3. Kozaklı H. Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlık ve Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin Karşılaştırılması [Yüksek Lisans Tezi]. Mersin: Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2006.
4. Çakır Y, Palabıyıkoglu R. Gençlerde sosyal destek-çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Kriz Derg.* 1997; 5(1):15-24.
5. Kılınç H, Sevim SA. Ergenlerde yalnızlık ve bilişsel çarpıtmalar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Derg.* 2005; 38(2): 67-89.
6. Peplau LA, Perlman D. Loneliness Research: A Survey

- of Empirical Findings. In: Peplau LA, Goldston SE, editors. Preventing the Harmful Consequences of Severe and Persistent Loneliness. Rockville, MD: National Institute of Mental Health; 1984. p. 13-47.
7. Özkürkçügil AÇ. Cezaevinde yalnızlık ve yalnızlığın depresyonla ilişkisi. *Kriz Derg.* 1998; 6(1): 21-31.
8. Buluş M. Üniversite öğrencilerinde yalnızlık. *PAÜ Eğitim Fak Derg.* 1997; 1997(3): 82-90.
9. Karaoğlu N, Avşaroğlu S, Deniz ME. Yalnız mısın? Selçuk Üniversitesi Öğrencilerinde Yalnızlık Düzeyi ile İlgili Bir Çalışma. *Marmara Medical Journal.* 2009; 22(1): 19-26.
10. Steptoe A, Owen N, Kunz-Ebrecht S, Brydon L. Loneliness and neuroendocrine, cardiovascular, and inflammatory stress responses in middle-aged men and women. *Psychoneuroendocrino.* 2004; 29(5): 593-611.
11. Nausheen B, Gidron Y, Gregg A, Tissarchondou HS, Peveler R. Loneliness, social support and cardiovascular reactivity to laboratory stress. *Stress.* 2007; 10(1): 37-44.
12. Hawkey LC, Browne MW, Cacioppo JT. How can I connect with thee? Let me count the ways. *Psychol Sci.* 2004; 16(10): 798-804.
13. Eskin M. Ergenlikte yalnızlık, baş etme yöntemleri ve yalnızlığın intihar davranışı ile ilişkisi. *Klinik Psikiyatri Dergisi.* 2001; 4(1): 5-11.
14. Durak Batıgün A. İntihar olasılığı: Yaşamı sürdürme nedenleri, umutsuzluk ve yalnızlık açısından bir inceleme. *Türk Psikiyatr Derg.* 2005; 16(1): 29-39.
15. Mahon NE, Yarcheski A, Yarcheski TJ, Cannella BL, Hanks MM. A meta-analytic study of predictors for loneliness during adolescence. *Nurs Res.* 2006; 55(5): 308-15.
16. Mahon NE, Yarcheski A, Yarcheski TJ. Social support and positive health practices in young adults: Loneliness as a mediating variable. *Clin Nurs Res.* 1998; 7(3): 292-308.
17. Heinrich LM, Gullone E. The clinical significance of loneliness: A literature review. *Clin Psychol Rev.* 2006; 26(6): 695-718.
18. Çeçen AR. Öğrencilerin Cinsiyetlerine ve Anababa Tutum Algılarına Göre Yalnızlık ve Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi.* 2008; 6(3): 415-31.
19. Duy B. Bilişsel-davranışçı yaklaşıma dayalı grupla psikolojik danışmanın yalnızlık ve fonksiyonel olmayan tutumlar üzerine etkisi [Doktora Tezi]. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2003.
20. Sertbaş G, Çuhadar D, Demirli F. Gaziantep Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü öğrencilerinde aile ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek ile anksiyete düzeyi arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Hemşirelik Forumu Derg.* 2004; 2004(Kasım-Aralık): 42-8.
21. Uygun S. Üniversite gençliğinin yabancılaşması. *Bilim ve Akıl Aydınlığında Eğitim Dergisi.* 2004; 5(57): 231-6.
22. Demir A. UCLA yalnızlık ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Psikol Derg.* 1989; 7(23): 14-8.
23. Gün F. Kent kültüründe yalnızlık duygusu [Yüksek

- Lisans Tezi]. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antropoloji (Sosyal Antropoloji) Anabilim Dalı; 2006.
24. Eker D, Arkar H. Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikol Derg.* 1995;10(34): 45-55.
 25. Aksüllü N, Doğan S. Huzurevinde ve evde yaşayan yaşlılarda algılanan sosyal destek etkenleri ile depresyon arasındaki ilişki. *Anadolu Psikiyatri Derg.* 2004; 5(2): 76-84.
 26. Yılmaz E, Yılmaz E, Karaca F. Üniversite öğrencilerinin sosyal destek ve yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Genel Tıp Dergisi.* 2008; 18(2): 71-9.
 27. Arkar H, Sarı Ö, Fidaner H. Relationships between quality of life, perceived social support, social network and loneliness in a Turkish sample. *Yeni Symposium.* 2004; 42(1): 20-7.
 28. Yıldırım İ. Akademik başarının yormayıcısı olarak yalnızlık, sınav kaygısı ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Derg.* 2000; (18): 167-76.
 29. Kahriman İ, Polat S. Adölesanlarda aileden ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek ve benlik saygısı arasındaki ilişki. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Derg.* 2003; 6(2): 13-24.
 30. Kutlu, M. Yetiştirme yurdunda ve ailesiyle birlikte kalan öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. VII. Ulusal Psikoloji ve Rehberlik Danışma Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı. Ankara: Pegem Yayıncılık; 2003. s.11.
 31. Cramer KM, Neyedley KA. Sex differences in loneliness: The role of masculinity and femininity. *Sex Roles: A J Res.* 1998; 38(7): 645-52.
 32. Deniz ME, Hamarta E, Arı R. An investigation of social skills and loneliness levels of university students with respect to their attachment styles in a sample of Turkish students. *Soc Behav Personal.* 2005; 23(1): 19-32.
 33. Aral N, Gürsoy F, Bıçakçı MY. Yetiştirme yurdunda kalan ve kalmayan kız ergenlerin yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Derg.* 2006; 2006(15): 10-9.
 34. Baran G, Bulut Ş. Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim Araştırmaları Derg.* 2002; 2002(7): 11-22.
 35. Lauder W, Mummery K, Jones M, Caperchione C. A comparison of health behaviours in lonely and non-lonely populations. *Psychol Health Med.* 2006; 11(2): 233-45.
 36. Seçim ÖY, Alpar Ö, Algür S. Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlık: Akdeniz Üniversitesinde Yapılan Ampirik Bir Araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi.* 2014; 3(48): 200-15.
 37. Halamandaris KF, Power KG. Individual differences, social support and coping with the examination stress: a study of the psychosocial and academic adjustment of first year home students. *Pers Individ Differ.* 1999; 26(4): 554-74.
 38. Yeh SCJ, Lo SK. Living alone, social support, and feeling lonely among the elderly. *Social Behavior Personality.* 2004; 32(2): 129-39.
 39. Ponizovsky AM, Ritsner MS. Patterns of loneliness in an immigrant population. *Compr Psychiatry.* 2004; 45(5): 408-14.